

Slovenski dom

Štev. 119

V Ljubljani, v sredo, 26. maja 1943-XXI

Leto VIII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A. Milano.Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, LubianaConcessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A. Milano.

Bollettino n. 1095

Velivoli italiani attaccano il Sudan e l'AOI

Djidjelli e Bona bombardate — Gravi perdite dell'aviazione nemica

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 25 maggio 1943-XXI il seguente bollettino di guerra n. 1095:

Velivoli italiani hanno raggiunto in lungo difficile volo ed efficacemente battuto obiettivi militari del Sudan e dell'Africa Orientale Italiana.

I porti di Djidjelli e Bona sono stati bombardati da formazioni germaniche: un mercantile, gravemente colpito, è da ritenersi affondato.

Azioni aeree nemiche sulle due coste dello stretto di Messina, su Catania e su varie località della Sardegna hanno causato danni limitati, più sensibili a Reggio Calabria.

La nostra caccia, impegnata in aspri combattimenti, abbattuta da caccia della Sicilia e della Sardegna otto bombardieri; dieci altri apparecchi avversari erano distrutti dalle artiglierie contreree.

Le perdite tra le popolazioni civili dalle incursioni aeree nel bollettino odierno sono state finora accertate per la sola città di Catania in cinque morti e 19 feriti.

Nov prispevek zakladu italijanske vojaške slave

Italijanski bombniki so učinkovito napadli dvoje ciljev v daljnem Sudanu in Vzhodni Afriki

Bojno področje, 26. maja. s. Italijanska letalska armada je dala še nov junaški in ponosni prispevek k dosedanemu zakladu svoje vojaške slave. Bombniki, ki imajo veliko samostojnost, so v noči na 24. maj učinkovito napadli vojaške cilje v Sudanu in v Vzhodni Afriki. Bombardiranja v tako veliki oddaljenosti od naših prednjih oporišč so imela namen zadeti dvoje ciljev, ki pripadajo področju, od koder se sovražnik na vojnem prizorišču vzhodnega Sredozemlja oskrbuje. Proti prvemu teh dveh krajev je bila po morju v resnici prepeljana velika večina pošiljk, ki so jih potem razposlali po šahovnici Srednjega vzhoda. V drugem kraju pa se stekajo ameriški letalski prevozi, ki prihajajo z zahodne zemeljske poloble preko Afrike in po britanskih imperialnih poteh na vzhodno poloblo. Napadi na ta dva cilja, ki sta v vojaškem oziru tako pomembna, so znova pokazali v pravi luči popolno izoblastnost naših letalskih posadk in njihovo neobičajno sposobnost, napasti sovražnika na njegovih najoddaljenejših vojaško važnih prometnih zvezah. Letala so oddelala 23. maja ob prvem jutranjem svitu z nekega letališča v vzhodnem Sredozemlju. Zaradi dolge poti, na katero so se namenili, je bilo nemogoče vedeti vnaprej, kakšno bo vreme ves čas poleta. Letenje je bilo izredno težavno, a po enajstih urah in tridesetih minutah so v redu prispela na tisti kraj v Sudanu. Letalci so točno lahko ugotovili, kje je njihov cilj, čeprav je bilo nekoliko temno. Napad je bil izveden iz višine komaj tristo metrov z razdiralnimi in zažigalnimi bombami, ki so zadele skladišča in delavnice.

Druga letala so, kakor je že zgoraj omenjeno, vzela na piko nek vojaški cilj v italijanski vzhodni Afriki. Po enajstih urah in 45 minutah letenja so napadali prispeli na cilj. Tudi s tem

napadom se je posrečilo sovražnika povsem presenetiti, kar je razvidno že iz tega, da je ta cilj bil in tudi med napadom ostal razsvetljen kakor podnevi. Bombe, ki so jih naši letalci zagnali z višine nad 1000 m, so navzlic temu da je bila nad krajem megla, zadele velika poslopja in naprave neke tovarne ter med drugim povzročile silno eksplozijo, ki ji je sledil velik požar.

Naša krila na imperialnem nebu so potrdila našo navzočnost v teh deželah, ki so neločljivo povezane na usodo Italije z nepretrgljivo vezjo prelite krvi. Vsa letala, ki so se udeležila tega poleta, so se vrnila predvčerajšnjim ob zori na svoja oporišča, potem ko so izvedla polet, ki so trajali, če upoštevamo razdalje, ki so jih preletele, najmanj 23 ur in največ 24 ur.

V Združenih državah ne verjamejo v iskrenost Stalinovega ukrepa za razpust kominterne

Računajo, da bo Moskva še vedno tajno vodila delovanje vseh komunističnih strank

Buenos Aires, 26. maja. s. Kakor piše švedski list »Aftonbladet«, kroži v Ameriki geslo »Rusija je edina država, ki bije sedanjo vojno, ne da bi se bala komunizma«, kar je očiten znak, da v Združenih državah dvomijo v Stalinove dobre namene tudi po nedavnem teatralnem dejanju, ki se mu pravi razpust Kominterne. Kakor v britanskih tako se tudi v washingtonskih političnih krogih niso dali zvesti

Kako Trockijeva vdova misli o razpustu kominterne

Buenos Aires, 26. maja. s. Stalinova komedija s tako imenovanim razpustom kominterne očitno ni nikogar prepričala, temveč je sprožila med Trockijevimi pristaši četrtne internacionalne celo posmehljive opazke. Trockijevi pristaši izkoriščajo to priliko, da maščujejo čast, da so branili stalno komunistično revolucijo na svetu. V mestu Mexico je vdova Leva Trockega, Natalija, v imenu tistih, ki so se ločili od uradnega boljševizma, v zvezi s tem izjavila, da razpust kominterne ni nič drugega kot zadnje dejanje počasne smrti tistega, kar je bilo revolucionarna organizacija, ki je odslej

Divjaški letalski napadi na Italijo

Reggio Calabria, 26. maja. s. Zažigalne in razdiralne bombe, ki jih je nasprotnik metel na mesto, so v katedrali razrušile kapelo svetega Zakramenta, ki je bila razglašena kot narodni spomenik, uničile pa tudi nadškofijski seminar. Težko so bile poškodovane cerkve sv. Lucije, sv. Avguština in sv. Pavla. Nasprotnikovi bombniki so razen tega metali bombe na pokopališče S. Giovanni in druge kraje. Ponosno kalabriško prebivalstvo je tudi ob tej priliki pokazalo mirnost in pogum ter preklinjalo letalske razbojnike.

Špansko časopisje zahteva, da se vse vojskujoče države odpovedo letalskemu bombardiranju

Madrid, 26. maja. s. Boju proti letalskemu bombardiranju mest, katerega je začel list »Jas«, so se pridružili tudi vsi ostali španski listi, ki pravijo, da je dolžnost nevtralnih držav opozoriti vojskujoče se države na potrebo, da se izognejo rušenju in pustošenju, ki zadane predvse neoboroženo civilno prebivalstvo. »Jas« podaja v včerajšnjem uvodniku zgodovino vseh sestankov in mednarodnih konferenc glede letalske vojne in omenja, da so bili v l. 1942 in 1935 odklonjeni vsi nemški predlogi za popolno prepoved letalske vojne. Poudarja, da mednarodni dogovori dovoljujejo letalsko bombardir-

Vojno poročilo št. 1095:

Italijanska letala uspešno napadla Sudan in italijansko vzhodno Afriko

Djidjelli in Bone bombardirani — Hude nasprotnikove letalske izgube

Italijansko uradno vojno poročilo pravi: Italijanska letala so po dolgem in težkem poletu dosegla in učinkovito obstreljevala vojaške cilje v Sudanu in Italijanski vzhodni Afriki.

Pristanišči Djidjelli in Bona so bombardirale nemške letalske skupine; 1. trgovski parnik, ki je bil hudo zadet, je verjetno potopljen.

Sovražni letalski napadi na obe obali Mesinske ožine, na Catanijo in na razne kraje Sardinije so povzročili omejeno škodo, znatnejšo pa v Reggio Calabrij.

Naši lovci, ki so napadli sovražna letala v ostrih bojih, so v zraku nad Sicilijo in Sardinijo sestrelili 8 bombnikov; protiletalsko topništvo pa je sestrelilo 10 drugih sovražnih letal.

Izgube med civilnim prebivalstvom zaradi letalskih napadov, navedenih v današnjem uradnem poročilu, so bile doslej ugotovljene samo v mestu Cataniji, kjer znašajo 5 mrtvih in 19 ranjenih.

Na vzhodu: uspešni nemški letalski napadi

Poleg drugih je bila bombardirana letalska tovarna ob Volgi — Napad na nemški ladijski sprevod je Angleže veljal sedem bombnikov — Zmagovit napad na pristanišči Bone in Djidjelli

Hitlerjev glavni stan, 26. maja. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Z vzhodnega bojišča poročajo samo o uspešnem delovanju nemških napadalnih oddelkov na nekaterih odsekih.

Letalstvo je hudo napadalo močno založena sovjetska razkladišča in bombardiralo ob srednji Volgi veliko tovarno letalske industrije. Pri poskusnem napadu oddelka sovjetskih bojnih letal na neko nemško letališče za bojiščem je bilo izmed 11 napadajočih sovjetskih letal 10 sestreljenih, še preden so dosegla cilj.

Pri neuspešnem napadu močnega oddelka angleških bojnih letal na nemški ladijski sprevod pred nizozemsko obalo so zaščitne enote vojne mornarice sestrelile 7 večmotornih angleških letal, 4 nadaljnja pa hudo poškodovale.

Nemška težka bojna letala so bombardirala preteklo noč pristanišči v Boni in Djidjelliju. Ena trgovska ladja je bila tako hudo zadeta, da se lahko računa z njenim uničenjem. Protiletalsko topništvo je sestrelilo v Sredozemlju 9 sovražnih letal.

Po končnih ugotovitvah je angleško letalstvo pri napadu na zahodno nemško ozemlje v noči na 24. maja izgubilo 44 bombnikov.

Romunski letalski oddelki so se zadnji čas posebno odlikovali na vzhodnem bojišču, kjer so v kratkem razdobju sestrelili 31 sovjetskih letal v spopadih v zraku in uničili 5 nadaljnjih letal na tleh.

Najvišje vladarsko odlikovanje maršalu Messeju izročeno njegovi ženi

Padova, 26. maja. s. Včeraj je odposlanstvo častnikov z generalom na čelu dospelo v Padovo, da bi izročilo visok odlikovanje Savojskega reda, ki ga je italijanski vladar poklonil maršalu Giovanniju Messeju, ženi junaškega poveljnika 1. armade, grofici Venezzii Messe. Novo najvišje priznanje je bilo eks. maršalu Messeju podeljeno iz tegale razloga: »Armadni poveljnik je v Tuniziji v posebno kočljivih in težavnih okoliščinah svojo veliko enoto spremenil v močno bojno orodje ter s svojim gorečim in spodbudnim duhom vplival na vse vojake, ki so vsi dajali zgled vneme in hrabrosti. Silnemu navalu zagriženih nasprotnih enot, ki so bile mnogo večje po številu in sredstvih, se je upiral z duhovito vojaško sposobnostjo in kar se da trdno obrambo ter ustavil zalet nasprotnika in izčrpal njegove velike sile v dolgem ter hudem boju.« Sciotta: marca in aprila 1943-XXI.

Zastopstvo slovaške mladine pri tajniku fašistične stranke

Rim, 26. maja. s. Včeraj je tajnik fašistične stranke vpričo generala Felicianija, podpoveljnika GIL-a, sprejel voditelje slovaške mladine, ki se je te dni udeleževala tečaja za vežbe na akademiji GIL-a na Foru Mussolini. Vodja odposlanstva dr. Marzinič je izjavil, da je vesel, da je lahko поблиže preučil in spoznal italijansko mladinsko organizacijo ter je ministru Scorzi izročil »valesko«, tradicionalno sekiro slovaških junakov. Poveljnik GIL-a je sprejel pomenljivi dar in sporočil poseben pozdrav »Hlinkovi mladeži«, njenim voditeljem in članom, ter posebej poudaril važni pomen, ki ga imajo v sedanjem času odnosi med mladino obeh narodov.

Japonska mobilizirala svoje velike delovne sile

Tokio, 26. maja. s. Ministrstvo za socialno ektrstvo je sprejelo zakonske odredbe glede mobilizacije civilistov, da bi povečalo število delovnih sil. Obvezno delo za moške od 14. do 40. leta, ki je bilo določeno na trideset dni letno, so raztegnili na šestdeset dni, in sicer za vse moške civiliste od 14. pa do 50. leta starosti. Po novem zakonu bodo morale na delo tudi neomežene ženske od 14. pa do 27. leta starosti. Moški ne bodo smeli več opravljati služb kuharjev, natakarjev, vratarjev, prodajalcev vstopnic in čuvajev, ker bodo vsa ta mesta morale prevzeti ženske. Odpravljene so tudi vse omejitve glede trajanja delovnega časa za določene vrste delavcev.

Vesti 26. maja

Na slavnostnem kosilu v čast posebnemu Rooseveltovemu odposlanecu je Stalin izjavil, da Stalingrada ne bodo ponovno zgradili, da bo ostal kot večni spomenik silnih bojev za posest mesta. Vsega skupaj je bilo na pojedini 17 govorov. Vsi udeleženci so dvakrat pili in sicer po vsakem govoru v rušini, nato pa po prevodu tega govora v angleščino. Sovjetski poročevalci, ki je do zadnje podrobnosti opisal to pojedino, ni povedal, kako so bili razpoloženi udeleženci po tako obilno zaužili pijači.

Britanci niso hoteli dati iraški vladi posojila, da bi mogla pokriti povečane stroške za zasedbeno vojsko. Lani so ti stroški znašali tri milijone dolarjev. Iraška vlada si bo morala pomagati na ta način, da bo zvišala davke za 50 odstotkov.

Novi neredi so izbruhnili v Bombayu zaradi neusmiljenega nastopanja angleške policije. Razjarjene množice so naskočile policijsko postojlo in ga hotele razrušiti. Na pomoč so prišli vojak, ki so streljali na množico. Uradno še ni bilo objavljeno, koliko je bilo žrtev ob tej priliki.

Vitezki križec železnega križa je na predlog velikega admirala Dönitza Hitler podelil italijanskemu kapitanu Gazzanu, ki je s svojo podmornico doslej potopil 12 nasprotnikovih ladij v skupni tonazi 101.229 ton. Razen tega je Gazzana sodeloval skupaj z nemškimi podmornicami tudi pri potapljanju nasprotnikovih ladij v tonazi 67.728 ton.

Ob priliki argentinskega narodnega praznika so prišle visoke španske politične osebnosti čestitati argentinskemu poslaniku v Madridu. Zvečer je bil v poslaništvu sprejem, pri katerem so sodelovali španski ministri, vojaški predstavniki in člani diplomatskega zbora.

V Parizu je umrl profesor na medicinski fakulteti in član Akademije dr. Sergent. Pokojnik je bil zelo znan strokovnjak za bolezni dihalnih organov, za pljučne bolezni in za jetiko.

Madžarski regent Horthy je izdal dnevno povelje na čete II. madžarske armade, ki se je povrnila iz vzhodnega bojišča. V dnevnem povelju je regent pohvalil hrabre bojovnike, ki so se bojevali proti boljševizmu v obrambi domovine in Evrope. Z vašimi boji proti številno nadmočnim sovražnikom ste proslavili zastave madžarske vojske.

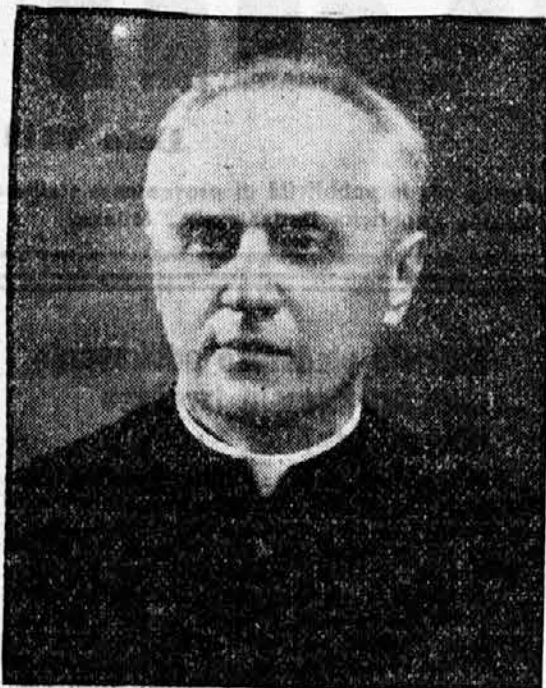
Velikanska poplava v Združenih državah je zajela pet držav v površini 2.757.000 akrov, od katerih je 1.352.000 obdelane zemlje. Stevilo ob poplave prizadetega prebivalstva je naraslo na 154.000 oseb.

V cerkvi sv. Stanislava v Rimu je bila včeraj sv. maša za katynske žrtve. Pri maši je bila vsa poljska kolonija.

Španska policija v Madridu je aretirala dva nevarna zločince, Fernandezza in Rodrigueza, ki sta odgovorna za več zločinov, izvršenih v Madridu za časa španske državljanske vojne.

V barcelonski radijski postaji je izbruhnil silovit požar zaradi kratkega stika. Ogenj je kljub pripravljenju gasilcev povzročil veliko škodo.

Misli, spoznanja in sklepi ob prvi obletnici umora dr. Lamberta Ehrlicha

Danes pred nekaj urami je preteklo leto dni, odkar se je v Ljubljani na Strelški ulici, nekaj korakov od Ljudskega doma, dolgoletnega zavešča lačnih, odigral strahoten prizor. Od Ljudskega doma je prihajal slovenski duhovnik s svojim mladim spremljevalcem. Šla sta v zbranim pogovoru kakor ljudje, ki so se pravkar imeli opravka z Bogom, svojim srcem in vsem, kar nas veže z večnostjo. Nista se ozirala, da bi na drugi strani ceste videla troje mladih ljudi, strastnih, zagrizenih obrazov, rezkih potez in besnih oči; mladih ljudi s tistim neizbrisnim, satanskim znamenjem na obrazu, kakor ga more vtisniti le komunizem. Nista videla, da sta se čez cesto hladnokrvno in premišljeno, kakor je to lastno šolanim morilecem, poglajala dva iz skupine ter se znašla pred njima. Hladnokrvno in premišljeno, kakor znajo le prekušeni in prepričani morilci, sta bliskoma potegnili samokrese. Duhovnik, ki ni vse svoje življenje delal drugega kakor dobro, je morda v začudenju vprašaje vzdignil roko, da bi najbrž vprašal: kaj bi radi od mene? Mladi človek, ki ga je spremljal, je v nagonski slutnji o nečem strašnem planil pred svojega učitelja in vodnika ter ga skušal s svojimi golimi rokami varovati in braniti. Toda že so zalajali kratki, zahrbtni, osekani strel iz samokresa, na ljubljanskih ulicah tiste pošastne dni tako običajna spremljava »Internacionala«, ki je vse rezkeje in rezkeje donela iz raznih osvobodilnih ter nacionalnih napevov, jih dušila ter bolj in bolj preglašala.

Na tleh pa sta v svoji nedolžni krvi obležala si-volasi duhovnik in njegov spremljevalec. Kri, ki se je začela raztekati okoli njihovih glav, je v majskem dnevu žarela bolj in bolj ter se spreminjala v glorijolo mučeništva za narod in njegovo vero. Duhovnik, ki je padel pod krogami iz rok tiste mladine, ki bi jo bil za vse na svetu rad pridobil za edino pravo in sveto stvar, je bil dr. Lambert Ehrlich, njegov spremljevalec pa študent Viktor Rojce.

Slovenski komunizem, ki so ga oznanjali in vodili Kidriči, Kocbeki, Vidmarji, Baeblerji ter mu je poskotal pokvarjena, bolj ali manj solana »sol naroda«, je likvidiral dva »izdajalca«, slovensko ljudstvo pa je v svoji stiski bilo siromaš-

Spominska sv. maša za pok. voditeljem akademske mladine dr. L. Ehrlichom

Ljubljana, 26. maja.

Leto dni je preteklo od mučeniške smrti vseuč. prof. dr. Lamberta Ehrlicha. Čas, ki leči vse rane, pa ni mogel zabrisati neizbrisnih potez, ki jih je pokojnik s svojim neutrudnim delom in svetniškim življenjem vrisal.

Danes ob 7 je daroval prošn. Ign. Nadrah v stolnici sv. mašo zadušnico za prezgodaj umrli voditeljem katoliške dijaške mladine. Mladina, ki jo je rajni tako ljubil, je napolnila obširno cerkev in zbrano sprejela sv. Evharistijo.

Sv. daritvi je prisostvoval tudi prevz. g. škof dr. Rožman, rektor univerze dr. Milko Kos s profesorji, predsednik SKAS rav. Remec in številni starejšine, profesorji bogoslovne fakultete z dekanom dr. Lukmanom na čelu, številna duhovščina, njegovi rojaki in prijatelji, ki jih je pokojnik imel v tako lepem številu.

Med sv. mašo je pel pevski zbor njegovih akademikov.

nejše za enega velikega človeka in eno mlado življenje.

To ne vemo, saj je tisti strahotni dan blizu, kakor da je bil včeraj; Tudi nam ni treba znova zapisovati lepih besedi o vrlinah dr. Ehrlicha kot učenika, vodnika, osvajalca mladine, ideologa, znanstvenika in avtorja genialne zamisli. Vse to vemo in ne moremo niti pozabiti. Tudi ne bomo ob obletnici pretakali prigodniških esejov, zakaj od krvavega dejstva, ki ga dr. Ehrlichova žrtev pomeni, in vseh njegovih posledic, nas loči že leto dni in leto boja, ki je v vsem dokazal pravilnost Ehrlichove ideje poti ter zamisli.

Ne, ob tem žalostnem jubileju hočemo poudariti samo, zakaj je dr. Ehrlich — kakor toliko drugih — moral pasti in zakaj med nami, ki smo komunizem morali doživljati ne le kot duhovno tiranstvo, temveč tudi kot fizično zverstvo, in med njim ter njegovimi slovenskimi nosilci, voditelji in simpatizerji, podporniki, zagovorniki in odpuševalci ne more biti ne sprave, ne poravnave, temveč samo boj do neizprosne konca.

Dr. Ehrlich je moral pasti, ker je bil največja ideološka ovira komunistične revolucije med Slovenci, kakor so in bi morali pasti vsi, ki bi bili bili kaj takega. Ker je komunizem ideologija manjvrednih ter sistem, ki daje oblast ter vodstvo iztirjenecem, moralnim ter karakternim pohabljenecem, ne pozna odkritih poti in niti mori ne naravnosti: zato te ubijem, ker me ne maraš in se boriš proti meni. Ne. Umore je treba zaviti v sposojene pretnice, klanju je treba dati znanstveno ime likvidacije, za umor ne prevzeti odgovornosti. Zato si slovenski komunisti niso upali ubiti dr. Ehrlicha kot nasprotnika komunizma, temveč so morali zanj dobiti pretnice.

Človeka, ki se je vračal od oltarja, kjer se je kakor Jakob vsak dan v nuki svoje duše boril z Bogom za boljšo usodo svojega ljudstva, — ki je toliko molil za svoj narod, da zase ni utegnil — so razglasili za izdajalca. Moža, ki se je na pariški mirovni konferenci mlad izpovedal v delu za ohranitev svojega ljudstva — kako in koliko, bi bilo razvidno šele iz objave njegovih spominov, ki bi ga prikazali kot našega velikega diplomata — so razglasili za izdajalca. Ideologa, ki je narodne pravice in zahteve vedno utemeljeval z božjim pravom — so razglasili za izdajalca. Vodnika, ki je svoje duhovne, telesne in tvorne sile vse žrtvoval samo za slovensko akademsko mladino in torej za bodočnost svojega ljudstva — so razglasili za izdajalca. Znanstvenika svetovnega slovesa, ki je za svoje ljudstvo povsod, kjer se

Zadnja majniška sobota — spokorni spravn dan

Navodila za sobotno spokorno procesijo iz ljubljanskih cerkva na Rakovnik — V spravn procesiji bodo nosili podobo naše Kraljice Marije Pomagaj

Pobožnosti v čast Materi božji v okviru petih prvih sobot se bližajo h koncu. Rodile naj bi velik sad prenojenja mišljenja in življenja po zapovedih božjih in naukkih Cerkev. Vsi ljudje dobre volje, ki ljubijo svoj narod in ki jim je mar njegova bodočnost, naj bi vsa ta prizadevanja podprli, kolikor jim je le mogoče in pri vsem tudi sami aktivno sodelovali. Vsa prizadevanja za spravo, ki naj jo izvedejo sprti med seboj na pravi podlagi in v pravem duhu, kakor tudi vsa naša spokorna prizadevanja pa naj bi našla še posebno vidnega poudarka v sobotnem spravnopokornem dnevu. Vsi naj bi zadoščevali za grehe naroda vzgojiteljev in voditeljev z obiski in molitvami pred Najsvetejšim, ki bo ta dan izpostavljen po vseh cerkvah. Zadoščujejo naj posamezniki kakor tudi skupinske organizacije. Postili naj bi se pa predvsem zaradi tega, da bi vsaj to, kar smo si pritrkali, darovali potrebnim. V soboto tekmujejo v miloščini, kolikor le moremo!

Ljudje naj bi se ta dan odpovedali vseh prijetnosti, obiskov gledališč, kinematografov itd. in naj bi preživeli ves dan res v duhu pokore, da bi zadobili milost spoznanja pravih življenjskih vrednot, ki nam morejo edine zagotoviti naš obstoj.

Dopolodne bodo po vseh cerkvah v Ljubljani svete maše kakor ob nedeljah. Naj bi se jih verniki udeležili v čim večjem številu in jih darovali v spravo za grehe naroda. Sv. Matej pravi v 5, 44-45: »Jaz pa vam pravim: Ljubite svoje sovražnike, delajte dobro tem, ki vas sovražijo in molite za tiste, ki vas preganjajo in obrekujejo, da boste otroci takega Očeta, ki je v nebesih.«

Marija Pomagaj v procesiji

Spokorna procesija ljubljanskih župnij bo v soboto popoldne na Rakovnik. Zbirališča bodo za vsako faro pri njihovi in v njihovi župni cerkvi.

je oglašil ali nastopil, žel samo čast ter ga uveljavljal v krogu slavnostnih, so tudi razglasili za izdajalca. Stražarja, ki je skrbno bdel nad čistostjo in pristnostjo naših duhovnih smeri in izročil — so spet razglasili za izdajalca.

Se več: razglasili so ga za izdajalca prav zaradi tega, ker je vse to bil. Kot luč, čast in opora svojega rodu na katerem koli področju je kot tak in sam po sebi bil ovira in nasprotje in jez komunistični revoluciji. Ubiti takega človeka odkrito zaradi tega, ker je utelešeno, do smrti ne uničljivo in neodstranljivo nasprotje komunizma, je bilo tudi v rdečem letu 1942 med Slovenci tvegana stvar. Zato je moral biti ožigasan za izdajalca in tako bi se zgodilo v vsakomer, ki bi imel na sebi kaj takih ideoloških in narodnih vrlin, kakor jih je imel dr. Ehrlich. »Razumnike, duhovne, oficirje vse postrelite!« je zapovedal slovenski Stalin Edo Kardelj svojim morilecem. Dr. Ehrlich je moral pasti, ker je bil viden, vodilen, borben pripadnik nekega naroda v sporu z rdečim internacionalizmom. Njegova smrt je vrgla krvavo, toda jasno luč na cilje, načrte, pota in metode komunizma, kolikor se je skušal uveljaviti med Slovenci. Zato je Ehrlichova smrt ločnica in mejnik v našem ideološkem in narodnem razvoju. Bila je kruta in nenadomestljiva izguba, toda za razjasnitev in spregledanje morda potrebna.

Mi — naj smo bili pripadniki pokojnega velikan ali ne, ali naj smo bili celo nasprotniki njegovih načinov — to prav zaradi njegove smrti zdaj dobro vemo. Vemo to stvarno in krvavo, zato je naša odločenost glede komunizma prav taka. Glede komunizma, njegovih spoznavalcev, sopotnikov in ljubimcev vseh barv, inčine in odtenkov je za nas možen samo en način obnevanja: boj na vseh področjih, boj s peresom in puško, z idejo in pestjo. Preveč krvi leži med slovenskim komunizmom in med narodom, katerega je skušal osrečevati.

In na dnu tega prepada leže naši prvi mučenci: Župec, Kikelj, Rojce, Peršuh, sto brezimnih in med njimi največja: dr. Ehrlich in dr. Natlačen.

Bodimo jim zvesti v boju in neizprososti, ki nam jih zapovedujeta ideja in ljudstvo, čigar sinovi smo.

Nova knjiga »Slovenčeve knjižnice«!

Izšlo je znamenito delo najbolj popularne poljske pisateljice Marije Rodziewiczovne

»HRAST«

(originalni naslov je »Dewajtise«)

Farani posamezne fare naj se zbero ob naslednjih urah na njihovih zbirališčih:

- Sv. Jakob ob 14.30,
- Trnovo ob 14.15,
- Vič ob 14.30,
- Stolnica ob 14.30,
- Mošče ob 13.40,
- Sv. Peter ob 14,
- Bežigrad ob 13.50,
- Šiška ob 13.30,
- Koseze (Zg. Šiška) ob 13.15,
- Franciskani ob 13.

Udeleženci naj se zbero v in pri svojih farnih cerkvah točno ob omenjenih urah, da se bodo mogle procesije pravilno razvrstiti.

Udeleženci se bodo pomikali v šesterostopih. To velja za vse udeležence procesije brez izjeme.

Vrstni red posamezne procesije bo sledeč:

1. Križ, ki ga nosi župnik. Na vsaki strani je po en duhovnik, za njim ostali duhovniki dotične fare.
2. Moški redovniki.
3. Moški udeleženci.
4. Farni pevski zbor.
5. Sole — najprej ljudske, nato meščanske, nato srednje sole.
6. Ženski redovi.
7. Zenstvo.

Stolna procesija ima svoj vrstni red, ker bo v njenem sestavu podoba naše Kraljice — Marije Pomagaj. Na čelu stolne procesije bo nesil križ naš vladika dr. Gregorij Rožman.

Na stadionu Korotana na Rakovniku se bodo vse procesije razvrstile v določenem redu.

Na stadionu bo imel govor naš vladika škof dr. Gregorij Rožman. Po njegovem govoru bodo vsi udeleženci molili slovesno izjavo, ki je tiskana na podobicalh Marije Pomagaj, katero lahko dobite po vseh župnih uradih, zlasti pa bo razdeljena vsem udeležencem procesije še

Dodatne živilske nakaznice za ročne delavce

Mestni preskrbovalni urad poziva delodajalce, ki zaposlujejo za dobivanje dodatnih živilskih nakaznic za ročne delavce (S-D I) upravičeno delavstvo, naj jih od 1. do 10. junija prijavijo v I. nadstropju palače Bate, Cesta 3. maja št. 1.

Na prijavi v dvojniki na polovici pole mora biti napisan priimek in ime delavca, očetovo ime, rojstna letnica, bivališče (če je podnajemnik, tudi ime in priimek družinskega poglavarja, pri katerem stanuje), poklic in natančen opis dela, ki ga opravlja. To naznanilo je treba datirati s dnevom oddaje, ga podpisati in nanj odtisniti žig podjetja. Če ni žiga, razvidno, je treba navesti tudi kraj (ulico), kjer se obrat nahaja.

Prijave brez vseh teh podatkov bodo zavrnjene ali ne upoštevane.

Hkrati opominjamo, da morajo biti navedbe v prijavi natančne in resnične, da ne bo treba občutiti posledic, ki jih določa naredba Vis. Komisarata št. 78 z dne 23. aprila 1942-XX člen 27.

Vse upravičene delavce pa pozivamo, naj svoje delodajalce takoj opozore na obveznost te prijave, ker bodo onim, ki za njih prijave ne bodo predložene v določenem roku, dodatne nakaznice vzete.

Matere, dekleta!

Danes zvečer je v Franciškanskem gledališču na sporedu zborna igra

»Sv. Cecilija«

spisal Josef Boon, ki je šla v svetu že preko vseh katoliških odrov. To odrsko delo J. Boona je naravnost program žene in dekleta. Danes, ko je tudi ženi in dekletu potrebna jasnost v vseh življenjskih vprašanjih bolj kot kdaj prej, prej, je ta zborna igra dvakrat dobrodošla.

Žene — dekleta! Udeležite se te lepe predstave v čim večjem številu. Začetek ob 7 zvečer. Vstopnice se dobe v predprodaji v trgovini Sfligov ter eno uro pred pričetkom predstave pri blagajni Franciškanskega gledališča.

Velika akademija ljubljanskih srednjih šol

bo v nedeljo, 30. maja, ob 11 dopoldne v union-ski dvorani.

Priprave, ki tekó za to akademijo in ki jih vodijo vodstva ljubljanskih srednjih šol, kažejo, da bo ta akademija nekaj drugega, na umetniško dostojni višini. Saj bo pri pevskih točkah sodelovalo čez 300 pevcev. Prepričani smo, da je redko unionska dvorana donela od petja tako, kakor bo to pot, ko bodo nastopili skupaj vsi pevski zbori ljubljanskih srednjih šol.

Vstopnice so v predprodaji v trgovini Sfligov, Franciškanska ulica 1, ter 1 uro pred pričetkom akademije pri blagajni kina Union. Cene so od 12 lir navzdol. Za skupne obiske dijakov so cene znane od 4 lire navzdol. Priporočamo, da po vseh srednjih šolah organizirajo skupne obiske, da bo znižana cena dijakom dosegljiva.

Danes v Franciškanskem gledališču:

SV. CECILIJA

Matere, dekleta, to je predvsem vaša predstava!

v soboto. Nato bo sledil blagoslov z Najsvetejšim, pevski zbori bodo peli Marijine pesmi.

Med procesijo naj verniki molijo rožni venec ali pojo litanije. Župni uradi naj poskrbe, da bodo na primernih razdaljah v procesiji šestorice, ki bodo molile rožni venec. Tudi pri šolah naj bo poskrbljeno, da bodo dijaki in učenci molili rožni venec. Procesija bo ob vsakem vremenu.

Merodajne smo naprosili, da bi omogočili udeležbo nameščenecv in delavcev pri sobotni popoldanski procesiji.

Prvi in drugi razred ljudskih šol ne gre v procesiji v sestavi šol, pač pa s starši.

Naj bi ta dan Ljubljana poromala s svojo Zavetnico, ki jo je v preteklosti tako rada obiskovala, za Marijo Pomagaj, v tej spokorni procesiji v takem številu, ki bo dokazalo, da se naš narod zaveda resnosti časa in da je rešitev našega naroda iz stisk in zablod pri viru resnice, pravice in lepote božje, ki nam ga oznanja in nudi Marija — Mati božja — naša Kraljica.

Škofijski pripravljani odbor petih prvih sobot v Ljubljani.

S. S. VAN DINZ:

BOGINJA MAŠČEVANJA

KRIMINALNI ROMAN

»No, tako zelo neverjetno pa navsezadnje le ni!« je vztrajal Markham pri svojem, »da je bil doktor obut v en čevljev in v eno copato, ko je davi prišel v svojo delovno sobo, saj nam je vendar Scarlett povedal, da so dr. Blissa noge zelo bolele.«

»Če je ta razlaga pravilna,« je izrazil svoj pomislek Vance, »kako je pa potem prišla v Blissovo delovno sobo še druga copata? Kaj malo je verjetno, da bi si jo bil vtaknil v žep in jo prinesel s seboj.«

»Morda pa je Brush...« Heath je pozorno sledil razgovoru in je še sam posegal vanj. »O tem se lahko kaj hitro prepričamo, Vance,« je dejal.

Sel je k vratom in poklical hišnega slugo. A Brush ni povedal prav nič pomembnega, s čimer bi si lahko pomagali. Dejal je, da po osmi uri, ko je dr. Bliss prišel iz svoje spalnice spod, ni niti on niti kdo drug prišel v doktorjevo delovno sobo. Le zajtrk da mu je prinesel tja. Na vprašanje, kakšne čevlje je imel njegov gospodar tedaj na nogah, je Brush odgovoril, da na to ni pazil.

Ko je Brush odšel, je Vance zmalaj z rameni. »Ne poglobljajmo se vendar toliko v skrivnost teh dveh ločenih čevljev. Glavni razlog, zakaj sem vas prosil, da pridete sem, so ostanki doktorjevega zajtrka...«

Markhama je kar spreletelo.

»Sveta nebesa! Pa vendar le ne misliš, da... Verjemi mi, da sem tudi jaz prišel na to misel. Potem pa so prišli na dan vsi tisti drugi sledovi...«

»Na kaj ste pa pomislili, gospod načelnik?« Heath je bil skoraj besen. To je razodeval njegov glas.

»Oba z Markhamom,« je vljudno začel pojasnjevati Vance, »sva pomislila malo na okoliščine, v katerih je bil dr. Bliss davi, ko smo potrkali na njegova vrata in nam je čez nekaj časa prišel odpret.«

»Spal je. Mar nam ni tega povedal?«

»Gotovo, da nam je. In vprav zato me njegova kava tako zelo zanima.«

Vance je stopil čisto na kraj mize, kjer je stala majhna srebrna posodica, v kateri je bil košček prepečenca. Poleg te posodice je stala skodelica in posoda za sladkor. Košček kruha je bil še cel, skodelica pa prazna, le nekaj kapljice kave je ostalo na dnu. Vance se je sklonil ter si začel ogledovati skodelico, nato pa še poduhal.

»Čuden duh ima,« je pripomnil.

S prstom je potegnil znotraj po skodelici ter nato pokusil.

»Da, vse je tako, kakor sem si mislil...« je prikalim in skodelico spet postavil nazaj na mizo. »Opij, opij v prahu, takšen, kakršnega navadno uživajo v Egiptu. Druge vrste opija kaj težko najdeš tam.« Heath je stopil naprej ter si radovedno ogledoval skodelico.

»Pa dobro, recimo, da je bil v kavi res opij,« je pomrmral. »In kaj naj bi to pomenilo?«

»Ah, bogve,« Vance si je prižgal smotko in se zazrl nekam predse. »Lahko bi pomenilo marsikaj v zvezi s tem, kar je doktor davi počenjal, in v ozirom na njegovo nenavadno vedenje, ko nam je danes dopoldne odprl vrata. Lahko bi se tudi reklo, da je nekdo nalašč natresel uspavalnega praška v njegovo kavo. Dragi narednik, opij v tej skodelici lahko pomeni marsikaj. Za zdaj si še ne morem ustvariti jasne sodbje o tem. Rad bi Markhama le opozoril na to stvar. Čim sem danes dopoldne zagledal doktorja in videl, kako je razporejen, bi bil stavi, da je nekje v njegovi sobi opij. Ker zelo dobro poznam egiptovski navade, sem bil prepričan, da mora biti to opij v prahu... opij pulvis. Opij povzroča hudo žejo. Zdaj razumete, zakaj

se nisem prav nič začudil, da je doktor prosil za kozarec vode.« Vance je pri tem pogledal Markhama in nadaljeval: »Ali misliš, da tale najdba opija lahko kaj vpliva na obtožbo proti doktorju?«

»Gotovo je to važen dokaz, ki govori njemu v prid,« je odvrnil Markham po kratkem molku.

Čprav je bilo njegovo prepričanje nekoliko omajano, vendar še daleč ni mislil na to, da bi bil dr. Bliss pri zločinu nedolžen. In ko je spet spregovoril, je pač lahko vsak spoznal, da so vsi njegovi pomisleki govorili proti Vancejevemu odkritju.

»Dobro se zavedam, da je treba tole zadevo z opijem pojasniti prej, kakor pa bi koga obtožili zločina. Toda na drugi strani ne vemo, koliko opija je doktor izpil, niti kdaj se je to zgodilo. Lahko je kavo spil po storjenem zločinu. Imamo na razpolago le njegovo izpoved, da je kavo pil ob devetih... Gotovo pa ta stvar ni prav nič važna za končni sklep, čeprav zastavlja težko uganko. Toda dokazi, ki govorijo proti njemu, so preveč tehni, da bi jih mogla tale edina stvar, ki govori njemu v prid, odtehtati. Tebi je dobro znano, Vance, da trohica opija v tejle skodelici še ni zadosti tehten dokaz, da bi bil dr. Bliss spal od devetih pa vse do tedaj, ko si potrkal na vrata njegove delovne sobe.«

»Spreten odvnetik, ki bi ga zagovarjal, pa bi vendarle utegnil zbuditi precej dvomov v tako imenovanih zapriseženih buticah, mar ne?«

»Prav gotovo,« je odgovoril Markham po kratkem premisleku.

»Toda ne smemo pozabiti dejstva, da je bil Bliss v resnici edini človek, ki se mu je nudila ugodna prilika ubiti Kyleja. Vseh drugih, razen Hanija, ni bilo doma. Hani pa vzbuja vtis prenapeteža in neškodljivega človeka, ki veruje v nadnaravno moč egiptovskih božanstev. Kolikor nam je do sedaj znano, je bil Bliss edina oseba, ki je tedaj, ko je bil zločin storjen, mogla to dejanje opraviti.«

Vance je nekaj časa molče zrl v Markhama, nato pa dejal: »Vedi tudi, da ni bilo ravno treba, da bi zločinec bil tedaj v dvorani, ko je bil Kyle umorjen s Sakhmetinim kipom.« Markham si je vzel počasi smotko iz ust.

Nekaj zanimivosti in novic o ljubljanskem tramvaju

Lani je ljubljanski tramvaj prepeljal 18 milijonov 473.000 potnikov, dnevno torej 50.610

Najvažnejša novica je pač ta, da je mestna občina ljubljanska postala pred kratkim lastnica vseh delnic Splošne maloželezniške družbe ter je tako to podjetje prišlo v sestav Združenih mestnih podjetij. Njih upravni svet, ki so v njem prvi strokovnjaki, sami ljubljanski vseučiliški profesorji, upravlja tudi Splošno maloželezniško družbo in tako tudi ljubljansko električno cestno železnico.

Dolžina vseh tirov mestne električne cestne železnice znaša sedaj 26.800 m, a dolžina vseh štirih obratovalnih prog je 21.140 m.

Ljubljancem, ki vedno bolj polnijo tramvajske vožnje, bodo gotovo zanimale tudi ogromne številke, koliko kilometrov je tramvaj prevozil lansko leto, koliko na dan, koliko je prepeljal potnikov vse leto, koliko na dan, koliko je električna cestna železnica porabila električnega toka lansko leto in koliko na dan itd. Da bodo pa zlasti davkoplačevalci in vsi ljubljanci spoznali napredek ali nazadovanje pri prometu cestne električne železnice, bomo v oklepaju navedli tudi številke leta 1941, torej predlanskega leta.

Leta 1942 so vozovi mestne električne železnice prevozili 1.721.075 km (leta 1941. pa celo 1.968.583 km). To je toliko, da bi se pripeljali samo z enim tramvajskim vozom 43 krat po ekvatorju okoli zemlje, a predlansko leto celo 49 krat, saj so lani tramvajski vozovi prevozili na dan povprečno po 4720 km, leta 1941 pa na dan celo po 5390 km.

Lani je ljubljanski tramvaj prepeljal 18 milijonov 473.000 potnikov vse leto, torej na dan po 50.610 potnikov, predlansko leto pa samo povprečno po 35.150 potnikov, torej vse predlansko leto 12.830.000 potnikov.

Lansko leto je mestna cestna železnica porabila 1.900.300 kwh (leta 1941 pa 2.024.000 kwh) električnega toka, torej na dan povprečno po 5210 kwh (5530 kwh) električnega toka.

Vsak posamezni tramvajski voz je lani vse leto prevozil povprečno 35.746 km (30.665 km) in 362.220 potnikov, predlansko leto pa samo 207.860 potnikov. Napredek od predlanskega do lanskega leta je torej pri tej razliki zelo velik ter je gneča v tramvajskih vozovih popolnoma upravičena.

Kako zelo se pa ljubljanci vozijo z električno cestno železnico, nam še bolj dokazuje število, kolikokrat se je na leto povprečno s tramvajem vozil vsak prebivalec našega mesta. Leta 1941. se je namreč povprečno peljal 136 krat, lansko leto pa že 264 krat!

Pri takem navalu na tramvaj je bilo predlansko leto pri podjetjih zaposlenih 260 oseb, lani pa 249 oseb.

Vozni park je leta 1941 znašal 54 voz, lansko leto pa že 56 voz. S porastom prometa pa število voz nikakor ni dosti naraslo, ter je zato gneča popolnoma naravna. Toda sedanja uprava je sklenila, da bo letos v delavnici električne cestne železnice zgrajenih 10 novih priklopnih voz, namenjenih obratovanju na viški progi, potem pa postopoma še 34 priklopnih in 7 motornih voz. S povečanjem voznega parka je železnica tudi povečanje regimne. Da bo mogoča hitrejša odprava potnikov, bo položen tudi drugi tir od Langusove ulice do Viča, od splošne bolnišnice do Most in od pivovarne Union do remize, kadar bodo to dovoljevale razmere.

Zaradi mrmranja potnikov in nekaterih, večkrat prenehanjih pritožb pa moramo pojasniti tudi nekaj vzrokov pri tako velikem prometu malenkostnih pritožb.

Ko tramvajski vozovi še niso bili tako polni kot sedaj, so imeli sprednjaki nalog, naj čakajo na morebitne prestopajoče potnike, ki so šele prihajali z vozm, oddaljenimi od postaje še po 100 do 200 m. Povečani promet je pa zahteval upeljavo načela, ki velja pri vseh cestnih železnicah, da mora potnik čakati na tramvajski voz in ne tramvaj na potnika. Od tedaj dalje imajo pa sprednjaki nalog, da morajo dati signal za odhod, ko so na postaji vsi potniki, ki so v voz, ni pa seveda ustreženo onim posameznikom, ki mislijo šele prestopiti ter se večkrat prav počasi, lagodno in komedno približujejo vstopu v tramvaj. Gotovo je pravilno in pravično, da tramvaj ustreže 99 od

Razstava risb Janeza in Jurija Šubica

Ljubljana, 25. maja.

Največja slovenska slikarja 19. stoletja sta bila nedvomno Janez in Jurij Šubica in pred šestimi leti so v poslopju Narodne galerije občudovali nepozabna dela teh dveh mojstrov. Manj znano pa je, da sta bila oba slovitata brata iz Poljanske doline na Gorenjskem tudi zelo spretna in umetniško globoka ilustratorja. Ko je Josip Stritar izdal na Dunaju revijo »Zvon«, je leta 1878 pridobil k sodelovanju tudi oba brata Šubica, ki sta se mu zelo plodno odzvala. Oba brata sta objavila v dunajskem »Zvonu« več perorisb, ki so se med čitatelji »Zvona« tudi tako priljubila, da so jih izrezavali iz revije ter jih vokvirjene obešali po stenah. Te slike so marsikje propadle, čena dunajskemu »Zvonu« pa je seveda rasla in da bi imeli ljudje poleg vezanih letnikov tudi revije, so jih marsikje dali fotografirati in take nalepili v »Zvon«.

Ohranjene pa so bile plošče. Tedaj so bile perorisbe natisnane v heliografiji, tedanji najpopolnejši reprodukcijski tehniki. Sedaj je 11 perorisb obeh bratov ponovno natisnjenih in sicer z izvirnimi ploščami. Izvirni ponatis so sedaj razstavljeni v izložbenem oknu umetniškega salona g. Antona Kosa v prehodu nebotičnika. Razstavljeni je vseh pet Janezovih in šest Jurijevih risb.

Časovno so najprej nastale Jurijeve risbe in sicer šest ilustracij k Stritarjevemu poemu »Rajac«. L. 1878 je moral Jurij k vojakom (okupacija Bosne in Hercegovine), nakar je Stritar pritegnil še Janeza kot ilustratorja. Janez je objavil ilustracije k pesnitvam »Knezov zeta«, »Studence«, »Ubežni kralji«, »Sirota« in »Krst pri Savici«.

Oba brata kažeta značilnost svoje dobe, namreč na pol klasiistično in na pol realistično smer. Oba sta umirjena in risarsko plastična. Janez je pač razumsko bolj hladen, Jurij pa slikovito dramatičen in v krepkih kontrastih. Janez je imel pri Jenku, Levstiku in Prešernu pač bolj dramatično dejanje kakor Jurij v svetobolnih Stritarjevi »Rajci«. Jurijev ciklus »Rajac« se močno približuje

Kako je na nepremičninskem trgu

Ze pred 80 in več leti je v Ljubljani poslovala koncesionirana realitna pisarna, ki je posredovala vsestransko pri nakupu in prodaji nepremičnin, hiš, zemljiških parcel in posestev. Ta pisarna je v velikem obsegu prodajala razna velika posestva po deželi.

Bila so leta, ko so imovitejši spekulant po-seveali posebno pozornost nakupu graščin in veleposestev, ki so jih potem razdelili na manjše dele in jih prodajali kmetom, zlasti razne njive in gozdne komplekse, sami pa so si ohranili graščine in najlepše dele zemlje, da so prihajali na to graščino po leti na oddih. Bili so tudi posredovalci, ki so na kmetih kupovali po nizkih cenah razne parcele, celo cele kmetije in jih potem na predložitnih dražbah prodajali kmetom. Spekulant z zemljišči so pred 40 leti zavzemale velik obseg. Zato je skušal zakonodajalec omejiti takšne spekulacije in je izdal primerne zakone, fiskus pa je skušal pri teh spekulacijah doseči večje dohodke in davke, zato je uvedel posebno davščino na kupnine, tako zvano prirastkarino, ki jo je moral kupec plačati od difference med prejšnjo kupno vrednostjo in njegovo. Ta prirastkarina je še sedaj v veljavi, toda so mnogi spekulanti, ki so veržirani v zemljiških kupcih in znajo tudi prirastkarino zmanjšati, ko je kupna vrednost prodanega zemljišča mnogo večja.

Koliko je sedaj v Ljubljani pravih, koncesioniranih realitnih pisarn? Mnogo! Skoraj v

vsaki ulici, kjer je živahno vrvenje in velik promet, v vseh krajih, kjer je osredotočeno javno življenje, naleti človek na napis »realitna pisarna«. Koncesioniranih realitnih pisarn je v Ljubljani do deset. Poleg koncesioniranih posredovalcev pa žive kot dvoživke tudi še posredovalci, ki kar na svojo roko posredujejo pri nakupih in prodajah nepremičnin. Navadno so ti nekoncesionirani mnogo bolj premeteni. Izurjeni so v vseh mogočih trikih.

Tudi letos je opažati na nepremičninskem trgu veliko živahnost in delavnost raznih agentov. V letošnjih petih mesecih je bilo prodanih do 90 raznih nepremičnin, ležečih v mestu in bližnji okolici, za približno vrednost 10.600.000 lir. Velika je ponudba. To lahko razberemo iz oglasov nedeljskih listov, ko ponujajo naprodaj razne stare in nove stanovanjske hiše, razne vile, razna stavbišča in druge zemljiške parcele. Neki seznam navaja, da je v Ljubljani sedaj naprodaj do 200 nepremičnin za celotno vrednost nad 20 milijonov lir. Tudi na Dolenjskem so začeli ljudje zelo nakupovati zemljišča. Po njih je tam veliko povpraševanje. Jih je tudi mnogo naprodaj. Zanimivo pa je dalje, da skušajo razni podeželski petičniki, ki razpolagajo z večjimi vsotami, denar investirati v ljubljanske nepremičnine. Ljubljanci pa silijo na deželo in tam kupujejo nepremičnine vsake vrednosti.

potnikom s čim hitrejšo odpravo voz, kakor če bi zaradi posameznih potnikov namenoma manjšal brzino prometa, pri tem pa tudi manjšal število prevoženih kilometrov in potnikov ter tako zmanjševal tudi dohodek podjetja.

Kar se pa tiče zamud na postajališču ob Langusovi ulici, bodo prenehale takoj, ko bo narejen drugi tir do Viča. Da se vsaj deloma omejeje, tudi tramvajskemu osebju neljube zamude, imajo vozniki in sprednjaki nalog, naj na končni postaji na Viču, čim je voz izprazen in prenešeno vozno orodje, takoj spet odpeljejo s čim večjo brzino do Langusove ulice. Take zamude se pa ne dogajajo samo ob Langusovi ulici, temveč povsod, kjer dvotirna proga prehaja v enotirno. Prav zato, da se odpravi zamude in pospeši odpravo potnikov, je upravni svet že sklenil, da takoj, ko bodo razmere dovoljevale, napravi še druge paralelne tire do končnih postaj.

Naposledj zaključujemo s prošnjo, naj ljubljanci čim najbolj upoštevajo prezaposlenost tramvajskega uslužbenstva in se natančno ravna po predpisih, ker sami pazijo na pravilno vstopanje pri zadnjih vratih in na predpisano izstopanje samo pri sprednjih vratih, posebno pa naj upoštevajo tudi srčno kulturo ter naj zato najravnajo prostor in odstopajo sedež materam z otroki v naročju, slabotnim in starejšim ljudem.

življenjski resničnosti, ker je ta pesnitev bila pač sodobna. Janezove risbe pa so bolj splošnega značaja. Občinstvu priporočamo, naj si te risbe, ki so sedaj razstavljene, ogleda. Zlasti bo to zanimalo spoštovalce obeh naših velikih slikarjev in ljubitelje naših leposlovcov v 19. stoletju.

S štajerskega

Tudi frak je dobrodošel. Svoj čas, pravi »Tagespost«, so bili glede oblačenja strogi predpisi. Cutaway, smoking in frak so služili ob raznih prilikah. Danes se živ krst ne zmeni več za zastarele predpise. Tu in tam še kdo obleče smoking, ki pa je tudi že nadomeščen s kratkim črnim suknjičem. Kam tedaj z oblaci, ki so iz mode? Naj moški prav tako kakor ženske pregledajo zalogo zastarele obleke, ki pa je koristna za vojne potrebe, in naj jo izročijo ob priliki sedanje velike zbirke starih oblek in ostankov, ki se je večeraj pričela.

Dr. Walter Schmid upokojen. Izredni profesor arheologije na graški univerzi, znani raziskovalec keltskih grobišč in gradišč na Štajerskem in na Kranjskem, škofjelostni rojak dr. Walter Schmid je dosegel starostno mejo in je stopil v pokoj. Adolf Hitler mu je ob tej priliki sporočil zahvalo za akademsko dejavnost in za zvesto službo.

O izkopavanjih na Rifniku pri St. Jurju ob Celju poroča »Tagespost«, da je dr. Walterju Schmidu uspelo do kraja razkriti staro gotško naselbino. Izkopavanja so se nadaljevala v letošnjem aprilu in se je posrečilo odkriti nadaljnjih pet novih hiš. »Tagespost« ugotavlja, da so Germani, predvsem Goti, svoj čas imeli stalna selišča na Spodnjem Štajerskem. Toda ne samo Goti, pravi, temveč tudi prvi znani prebivalci Spodnjega Štajerja, Iliri, so tu gor imeli nekatere hiše. Te so bile vsekakor lesene, samo podzidek je bil kamnit. Iliri so za varstvo svojega naselja izgradili obrambni nasip, katerega samo tam ni, kjer so se naselili Goti. Izkopanine na Rifniku so številne, pestre ter spadajo v različna obdobja, s čemer je izpričan važen strateški položaj tega kraja v nekdanjih časih.

V duševni zmedenosti je šla pod vlak 22letna hišna pomočnica Marija Kovačič iz Teznega. Minulo soboto so jo našli na progi pri Mariboru. — Prav tako je v dušeni zmedenosti napravil samomor na pokopališču v Zalcu 54letni domačin Anton Belakorda. Prerezal si je vrat in izkrmavel, še preden so ga mogli prepeljati v bolnišnico. Ze dalj časa mu je šlo posebno na živce to, da je trpel zaradi neozdravljive raka.

Poroke. V Selnici ob Dravi sta se poročila Ludvik Suhodolnik iz Volčjega potoka in Stefanija Grušovnik iz Velikega Boča. — V Mariboru so se poročili: mehanik Ivan Galot in blaginjičarka Ana Wunderl, trgovec Alfred Bezjak in nameščanka Marta Oberhammer, žagar Jožef Pernel in kmetica Alojzija Lipovšek, podnarednik Moritz Sonnleiter in delavka v tekstilni tovarni Marija Maurič, delavce Franc Fišer in Marija Črno, hlapec Matija Caf in poljedelska delavka Neža Januš, mesarski pomočnik Jožef Vračko in Ljudmila Štefe, dinnar Franc Petelinšek in dnarica Karolina Robič, krojaški pomočnik Leopold Škerjanc in nameščanka Zora Kaše, ključavničar Avgust Kržanc in Marija Hojnik.

Smrtna kosa. V Mariboru so umrli: ključavničarjeva hčerka Helena Vrhnjak, sinček strojevodje Henrik Podaj, v Dogašah pri Pobrežju 69letni posestnik Karl Horvat, v bolnišnici pa posestnikova hčerka Jerica Horvat iz Setarove pri Sv. Lenartu v Slov. goricah in kačjarjev sinček Ivan Šula iz Belavske pri Sv. Andražu v Halozah.

Ljubljana

Koledar

Sreda, 26. velikega travna: Filip Nerij, spoznavalec in ustanovitelj reda; Eleverij, papež in mučenec; Kvadrat, spoznavalec.

Četrtek, 27. velikega travna: Beda Častiljivi, spoznavalec in cerkveni učenik; Janez I., papež in mučenec; Vojslava, devica.

Obvestila

Pasijonska drama »V času obiskanja«, ki je dosegla letos tako velik uspeh, bo na sporedu v petek, 28. t. m., ob 3 popoldne in v nedeljo, 30. maja, ob 3 popoldne v Dramskem gledališču. Cene vstopnic so znižane od 15 lir navzdol. Ti dve predstavi sta poslednji predstavi te drame v letošnji gledališki sezoni. Udeležite se teh predstav v čim večjem številu. Pri tem opozarjamo tudi dijaštvo in drugo šolsko mladino, da izrabi to priliko in si predstavi ogleda, zlasti če se niso mogli udeležiti šolskih predstav.

Spored XV. simfoničnega koncerta, ki bo v ponedeljek, dne 31. t. m., ob 7 zvečer v veliki unioneški dvorani, bo naslednji: 1. Vitezslav Novak: Slovaška suita; 2. Zandonai: Tretinska rapsodija; 3. Čajkovski: Koncert za klavir in orkester v c-molu op. 23. Solistični part bo izvajal naš najodličnejši pianist Anton Trost. Vodstvo tega simfoničnega koncerta je v rokah priznanega našega dirigenta Nika Štritofa. Podrobnosti o sporedu slede, predprodaja se je začela danes v Knjigarni Glasbene Matice.

Predstave v čast brezmadežnemu Srcu Marijinemu

v Frančiškanskem gledališču so:

Sreda, 26. maja: »Sv. Cecilija« — Zborovska igra, spisal J. Boon.

Četrtek, 27. maja: Paul Claudel »Marijino oznanjenje«.

Petek, 28. maja: Paul Claudel »Marijino oznanjenje«.

Nedelja, 30. maja: Paul Claudel »Marijino oznanjenje«.

Vse predstave se prične ob tričetrt na 7.

Vstopnice so v predprodaji v trgovini Sfiligij, Frančiškanska ulica 1, ter 1 uro pred začetkom predstav pri blagajni Frančiškanskega gledališča.

Malokatero slovensko glasheno delo velikega formata je imelo pri občinstvu tako velik uspeh kakor Tomčeva kantata za soli, zbor in orkester »Križev pot« na svoji krstni izvedbi, dne 22. m. v veliki unioneški dvorani. Glasbena Matica bo ponovila to delo z istimi izvajalci, le namesto orkestra bodo spremljale celotno delo orgle, na katere bo igral naš najodličnejši orgelski virtuos msgr. Stanko Premrl, v sredo, dne 2. junija, ob 7. zvečer v ljubljanski stolnici. Za delo resne, vzvišene vsebine, kakor jo ima »Križev pot«, je cerkev brez dvoma najidealnejši prostor za izvedbo, posebno v tem primeru, ko bodo spremljale celotno delo veličastne orgle ljubljanske stolnice. V prihodnjih dneh bomo pričeli v dnevnikih kratko analizo k posameznim delom te kantate, ki je eno najpomembnejših, pa tudi največjih del naše glashene literature. Na ponovno izvedbo opozarjamo. — Predprodaja vstopnic se že vrši v knjigarni Glasbene Matice.

Za bežigraske in moščanske otroke bo cepljenje zoper davico v četrtek, 27. t. m. Stari naj pripeljejo otroke k cepljenju ob 17. uri v bežigraske ali moščanske ljudsko šolo. V petek, 28. t. m., bo pa cepljenje zoper davico na Barju in za okoliš Ceste dveh cesarjev ter Brda. K cepljenju morajo stari pripeljati vse nad 18 mesecev stare še ne cepljene otroke, ki bodo letos v presledku 14 dni dobili dve injekciji. Poleg teh otrok bodo pa cepljeni tudi vsi oni, ki so bili lani že dvakrat cepljeni, letos še s tretjo injekcijo. Stari otrok, ki bodo letos dobili tretjo injekcijo, naj s seboj prinese potrdilo o dvakratnem lanskem cepljenju, da bo na tem potrdilu zabeležena še letošnja tretja injekcija.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Sreda, 26. maja ob 18: »Il piccolo santoc«. Govorjenje italijanske igralske skupine Renza Riccija. Cene od 20 lir navzdol.

Četrtek, 27. maja ob 18: »Jorijeva hči«. Red A. Petek, 28. maja ob 15: »V času obiskanja«. Izv. Znižane cene od 15 lir navzdol.

Sobota, 29. maja: Zaprto.

Opera:

Sreda, 26. maja ob 18: »Prodana nevesta«. Red Sreda.

Četrtek, 27. maja ob 18: »Madame Butterfly«. Red Četrtek.

Petek, 28. maja ob 18: »Vnebovzetje B. D. M.« Red B.

Sobota, 29. maja: Zaprto.

Maurice Zermatten:

Težka pot

Odlomek iz romana —

Prevedel Joža Mahnič.

»Tvoji macesni so vražje trmastil! Nikomur se ne puste slikati. Vzvrnjeni se kar dobro počutijo na njegovi podobi. Meni pa so odrekli pokorščino...«

Z narejeno besnostjo je popackala platno in ga v neredu posula s fantastičnimi rožami, pritlikavimi drevesi in grbastimi stanovi. Potem je ta svoj zmazek poklonila možu z besedami: »To je moja labodja pesem. Nič več ne bom slikala. Ne znam več drugega kakor tebe ljubiti!«

On je vzel sliko v roke in jo smehljalje se pridvilgnil. In gledajoč Yvonne neizmerno nežno v oči je dejal: »Oblikovala boš duše najinih otrok...«

Doslej ni še nikdar pomislila, da bi lahko imela otroke. V tem trenutku se ji je razodel globoki smisel njene ljubezni, njen bistveni smoter. Čutila je, da ne bi mogla vedno živeti ob strani svojega moža, če ju neke nove vezi ne bi priklenile druga na drugega. Polagoma je v njej rasla želja, da bi postala mati. V svoji fantaziji si je ustvarila ljubkega fantka, ki bi mu bilo ime Yves, s katerim bi se spomladali že vsa zaposlena z njim spremljala po stezah, medtem ko bi Michel tekal po gozdu. Drugo leto bi ga

prinesla sem, da bi rasel v svetlobi in soncu... Tako je jadrlo njeno brepeneče srce. Ko je Michel opazil njeno zasanjanost, jo je vprašal:

»Na kaj misliš sedaj Yvonne?«

Ona mu je odgovorila:

»Kajne, da bo fantek?«

Tedaj nista mogla več ostati ločeno drug poleg drugega. Njune ustnice so se strnile, Michel je zašepetal:

»Da, draga moja...«

Medtem ko se sedel na svoji visoki skali ozira za pastirčkom, zapazi Michela, ki se s polnim naročjem suhega dračja vrača iz gozda. Trenutek ga gleda, ne da bi se ganila. Kako da ne čuti večje radosti v svojem srcu, ko ga vidi prihajati? Morala bi mu skočiti naproti, mu odložiti breme in ga odvesti s seboj v čudežne dvore njune skrivnosti.

Nasprotno pa jo neka sila zadržuje in ovira, da bi se premaknila. Rajši bi še nadalje ostala kama na soncu, ki jo tako varno uspava. On jo gleda. Njegova kretnja jo vabi. Ona se dvigne, brez vsake naglice, kakor da ji je žal, da mora iti, stopa navzdol proti njuni koči in dospe do uje hkrati z Michelom.

»Dober dan, Michel! Preveč se trudiš!«

»Bog daj, Yvonne! Danes si dolgo počivala; tako je prav! In sedaj te tare lakota, kajne? Podvizal se bom in takoj podkuril za zajtrk!«

Pritegnil jo je k sebi, jo objel in nekaj sekund molče poddržal njeno drobno roko v svoji. Nato je stopil v stan.

IV.

Stopala sta drug ob drugem po stezi sredi gozda. Nebo je nevidno bledele. Ze precej časa sta se odvadila oblakom. V tej zelenici, ki jo je sbruce vsako jutro vedno znova obarvalo modro in zlato, oblaki niso imeli kaj opraviti. Kvečjemu od časa do časa se je za kratek hip pojavil nad vrhovi kak lahčen čop.

Toda brž je zavel vetrič, ki je igranje spodil vato, kakor zlete puhasta semena regrata, če piháš vanj.

V macesnih je bilo že manj svetlobe. Eno od znamenj prihajajočes jeseni.

»Poglej,« je govoril Michel, »kako fino razgibanjo so ti oblaki! Kakor ruho bele ovce so, njih volna valovi kakor vodna gladina pod vetrčem. Njih oblika je gibčnejša kakor listje v nemirnem zraku.«

Tudi tla so bleдела vedno bolj, pokrita so bila z rumenimi lisami, ki so se naglo premikale in vsak hip spreminjale obliko.

»Glej, sedaj ni več ovce, ampak pošast, ki sloči hrbet, odpira žrelo in

vlači za seboj zguban, črn rep, poln strupa!«

»Nikar me ne straši, Michel! Sicer pa nič za to! Meni se ta oblak ne zdi prav nič podoben kakšni pošasti.«

»Pa je, le poglej! In potem, ali vidiš tam doli okostnjak ribe, hrbenico in rebra, ki se cepijo in božijo od nje? Dolgo, tanko ribo, katere kosti so same drhteče črte, prožne kakor rese v ječmenovem klasu?«

»Ti si zblaznel...«

»Celo morje z algami, valovi in gubami in sončna kroglja je padla v to morje.«

Svetloba je ginila z zemlje. Sonce je bilo le še kos čisto sploščenega srebra, ki je ležalo pod prtom oblakov in ki se je zdela, da se premika v nasprotni smeri kakor oni.

»Yvonne, se se kdaj vprašala, kam romajo ti oblaki? Proti kakšni negibnosti se gibljejo? Glej, so že spreminili svoje oblike! Sedaj so valjujoče žitno polje, bujno nakodranilasje. Oblaki so me vedno zanimali.«

»Čuden si danes, Michel!«

»Morda.«

»Kaj ti je? Mnogo bolj zgovoren si kakor sicer. Ne obtožujem te, le nenavaden se mi zdiš. Rada bi vedela, kakšen nemir se skriva za tvojimi vprašanji! Ali pa se morda hočeš samo zabavati z mojimi odgovori?«

»Zakaj naj bi se zabaval s tvojimi odgovori?«

»Ne vem. Včasih imam vtis, da me imaš za nekoliko prismuknjeno, za

ljubko malo norico, ki ti je v zabavo. Sem uganila?«

On se je ustavil. Zazrl se je strašno osuplo vanjo.

»Misliš to čisto resno?«

»Seveda, Michel! To vendar ne bi bilo tako nemogoče. Zakaj me tako gledaš?«

»Ne vem prav, ali naj te karam ali naj molčim v muki, ki mi jo prizadajaš. Ali ne čutiš, da si postala zame moj drugi lastni jaz, ki me povsod spremlja? Ko zjutraj, preden se prebudiš, uhajam, delam to zato, da ti razkazuje, tebi, ki stojiš sredi mojeg življenja, svežost bilja in prožnost vej, ki jih med potjo razmikam. Nikdar ne boš mogla dovolj pojmiti kako zelo živim v meni in vseh mojih poth. S teboj kramljam, razkazujej ti vse, kar vidim in imam rad.«

»Zakaj me pa potem ne jemlješ s seboj?«

On ni nič odgovoril. Resnice ni mogel povedati, ker je dobro vedel, da bi ona trpela, če bi vedela zanjo, in ker tudi ni imel tistega klavnega poguma da bi lagal, je raje molčal.

Toda zdela se je, da je ona uganila vzrok, zaradi katerega sta po cele ure živela ločena drug od drugega. Bila je preveč bistroidna, da ne bi odkrila na Michelu sledov prikritih razočaranja. On je od nje pričakoval vse kaj drugega, in ker tega ni prejel, je še nadalje živel s sanjo in podobo, ki si jo je ustvaril o njej. Ta podoba je sedaj stala med njima kakor pregraja

Težave z organizacijo dela in prehrane v Sovjetski Rusiji

Stockholm, 25. maja. s. V notranjem življenju boljševiške Rusije so še vedno področja, kjer delo ne poteka tako, kakor to zahtevajo sedanji hudi časi. O ureditvi delovne službe piše uvodnik v moskovski »Pravdic« tole:

Kaže, da je mnogo postopačev in lahkomi-selnežev še vedno neorganiziranih in nediscipliniranih. Navzlic strogim ukrepom, ki so bili izdani proti tistim, ki bi izostali od dela, so še vedno ljudje, ki kršijo zakonske določbe in si dovoljujejo delati škodo državi in njeni obrambi. Izdaja nad zakonom o delu je skrajno nevarna izdelovanju orožja, streliva, oprave in živil ter pridobivanju surovin. Tako je na primer v kuzbaškem rudniku še vedno mnogo ljudi, ki ne prihajajo na delo, vsakdo pa lahko ve, da takšno izostajanje dela pomeni znatno zmanjšanje pridobivanja premoga, tistega premoga, ki je za nas tako važen ko zrak.

»Pravda« potem poudarja, da v vojnem času takšnega stanja ni mogoče trpeti, ter nadaljuje: »Celo med voditelji so takšni, ki mislijo,

da vojna sama lahko disciplinira delavce. To je največja zmeta. V vojnem času je treba strogo izvajati postave. V neki tovarni je mnogo ljudi, ki izostajajo od dela in ki skušajo še vedno opravčevati izostanek z zaposlitvijo drugod. Po drugih krajih se skušajo izogniti delu, da bi lahko skrbeli za svoje osebne trgovske posle in špekulacije. Takšnih izostankov ljudi, ki so krivi, da je izdelava tako hudo padla, naj voditelji in načelniki oddelkov ne skušajo opravčevati s tem, da je treba razlikovati med onimi delavci, ki neupravičeno izostajajo od dela, ter med tistimi, ki to store upravičeno.«

S položajem prehrane v Sovjetski Rusiji pa se bavi londonski časopis »Times«, ki razglablja o stanju na vzhodnem bojišču ter poudarja, da je slabega položaja na tem bojišču v glavni meri kriva prehrana. To vprašanje — piše omenjeni londonski list — je še bolj pereče spričo težav z notranjimi prometnimi zvezami. Pomanjkanje živil za civilno prebivalstvo bi utegnilo zelo oslabiti boljševiško vojno povezanost.

Irci zahtevajo samostojno republiko, gospodarsko neodvisnost, socialno pravičnost, keltski jezik ter odpravo birokracije in korupcije

Kakor poroča italijanska poročevalska družba »La Correspondenza« iz Rima, se je narodni odbor »IRA« sestel v Dublinu na tajno sejo ter na njej opredilil svoje politično stališče glede številnih vprašanj. Na tej seji je slednjič sklenil, spričo sedanjih okoliščin za Irsko zahtevati med drugim:

1. Dejansko obnovo republike za vso Irsko, tudi za tistih šest severnih grofij, ki zdaj spadajo pod Veliko Britanijo.
2. Odpravo irske divizije, tako da za njo ne bi bilo nobenega sledu več.
3. Gospodarsko svobodo in socialno pravičnost za ves irski narod.
4. Stari irski jezik, ki je keltskega izvora.

Uvedbo starih keltskih izročil ter večjo ljudsko omiko.

5. Odpravo birokracije in korupcije, ki se je razpasla v javnem življenju.

Na isti seji — tako poročajo iz istega vira — so poleg tega sprejeli tudi sklep, ki med drugim pravi: Treba bi bilo poiskati najprimernejša sredstva, da se dejansko obnovi irska republika, ter pritrjati vse vezi z vsako državo zunaj irskih otokov; že zdaj naj bi bila izdelana ustava za bodočo irsko republiko.

Le 60% celotne zemeljske kopne površine je obdelane, pravi nemški poročevalec iz Stockholma, ki je dobil na vpogled zadnjo statistiko glede obdelanosti zemeljske celine.

»V pogled na glavni prostor osrednje komunistične tiskarne v nekdanji škerljevi knjigovoznici v Šubičevi ulici. V tiskarni je bila urejena tudi klišarna z vsemi potrebnimi pripravami in veliko zalogo klišeev za komunistične tiskovine, kakor »Delo« itd. V tem »podjetju«, kjer so bile stene okrašene s slikami tovariša Lenina, Tita in pokojnega tajnika KPS Toneta Tomšiča, so poleg »Poročevalca«, »Dela« in raznih brošur tiskali tudi partizanske legitimacije, ponarejene osebne izkaznice in potna dovoljenja, bone, s katerimi so plačevali slovenskemu ljudstvu svoje rope in kar je podobnega. Slike na steni, tiskani material, fotografije raznih komunističnih prvakov, ki se skrivajo in katerim so tu delali ponarejene izkaznice in dovoljenja, vseh vrst, knjige, brošure, letaki, vse to neizpodbitno dokazuje, da je ta tiskarna bila komunistična zadeva in gnezdo propagande za boljševiško revolucijo. Torej ni tu niti sence o kakem nacionalnem nagibu. Lastniki in voditelji tega prevratniškega gnezda se niso potrudili niti toliko, da bi mu bili nadeli kako nacionalno krinko, kakor so to delali pri drugih svojih akcijah.

Kolumb odkriva Ameriko

S svojega trgovskega potovanja se je v Palos vrnil Martin Alonso Pinzon. Bil je eden tistih pomorskih roparjev (takrat so trgovska potovanja, korzarsko vojno in morsko razbojništvo smatrali za eno in isto), ki so se vrnili s svojih zmagovitih in bogatih, zakonitih in nezakonitih nastopov domov in uživali neizmeren ugled pri obalskem prebivalstvu. Pinzonovi razbojniški nastopi proti Portugalcem in njegova plenjenja v Gvineji ter v drugih deželah, na čelu svojih sonarodnjakov, so postala že bajeslovna. Pridobiti si podporo in sodelovanje takšnega moža, se je reklo potlačiti nevarno agitacijo med ljudstvom, rešiti glavno vprašanje in pridobiti dragoceni čas. Pater Perez in kapitan Kolumb sta se vrgla na delo. Martina Alonso sta premotila s častmi in denarjem: kapitansko poveljniško mesto na eni izmed enot kraljeve armade, podobno poveljniško mesto pa za njegovega brata Vincenca Yañeza, potem pa še obet zlatih zakladov, ki jih bo dobil, če bo le stegnil roko po njih. Težko je bilo upirati se tolikšnim vabam.

Pinzon je sprejel zanj nepričakovane ponudbe. Ker je bil pogumen in ljubil tvegana podjetja, se je lotil dela. Zbral je pol tuceta mož iz vrst svoje družine in sorodstva, ostale pa med svojimi nekdanjimi pustolovskimi tovariši, nakar je začel vzpodbujati tudi oklevalce s hvalevredno vneto. »Pojdimo, dečki,« je dejal, »pojdite z nami na to potovanje. Zakaj bi čemeli v uboštvu? Zakaj bi radi še naprej živeli to bedno življenje? Pojdite na pot, na kateri, kakor nam zatrjujejo, bomo našli hiše z zlatimi strehami, bogate sklade in zraven doživeli tudi lepo pustolovščino.« Hiše z zlatimi strehami...

Ko je tako nastalo zaupanje, so bili seznanjeni takoj polni in

tri ladje naglo opremljene in pripravljene za odhod. Prva, po imenu »Pinta«, je bila iz Palosa in je imela za kapitana Martina Alonsa, ki je bil za Kolumbom prvi mož v armadi; druga, »Sveta Klara«, katero so po njenem lastniku Ivanu Niño, nazvali »Niño«, je bila iz Moguerja, njen kapitan pa je bil Vincenc Yañez Pinzon. Tretja, katero je Kolumb vzel v najem v Puerto Santa Maria, je pripadala Juanu de la Cosa, ki je bil postal sloven plovec in kartograf. Ta ladja se je imenovala »Gallega« in na njej se je utaboril kot glavni kapitan Kolumb. Pozneje so jo preimenovali v »Santa Maria«. Po slovesnem cerkvenem obredu, ki je bil izvršen v Palosu 2. avgusta med ganotjem tistih, ki so odhajali, in tistih, ki so ostali doma, je oceanska armada odplula v božjem imenu proti Kanarskim otokom.

Po nekaj dnevih plovbe je Kolumb ugotovil, da čas odhoda ni bil posebno srečno izbran. 6. avgusta je prišlo do kvara na krmilu »Pinte«. To je bilo »sabotažno dejanje«, ki so ga popravili. Naslednjega dne pa je prišlo do drugega kvara iste vrste. Kaj so bili zločinci na krovu? Da, bili so, toda z večjo odločnostjo so se pokazali šele pozneje. »Pinta« je bila v tako slabem stanju, da ni mogla več pluti in je Kolumb že začel misliti, da bi jo nadomestil z drugo. Ker pa ni našel prilike za zamenjavo, so ladjo, katere poveljnik je bil Martin Alonso, potegnili na suho in jo popravili. »Niña« je odplula z latinskimi jadrji, ki so bila trioglasta, in je bila popolnoma neporabna za plovbo na visokem morju. Treba bi jo bilo opremiti s četverkotnimi jadrji. Kolikor pa se tiče kapitanove ladje, pa je treba reči, da je bila tako težka in okorna, da sta jo ostali dve barki prehitevali in pluli pred njo. Če bi tri portugalske ladje, ki so bile razmeščene med Gomero in otokom Ferro, odkrile in napadle kastilsko armado, kaj bi ostalo od nje?

Drug vzrok zaskrbljenosti je bila sestava njegovih posadk in negotovost, ali bodo kos naporom in dolgotrajnosti vožnje.

Okrog petdeset mož od njegove odprave, ki je štela v vsem 120 mož, so bili ljudje, nevarni življenja na morju: bili so plemenitiši z dvora, civilni uradniki, vojaki, obrtniki, komorniki in nekaj zločincev, ki so bili izpuščeni iz zaporov po kratkem običaju, da dobe nazaj svobodo vsi tisti obsojenci, ki se javijo v službo kraljevskih vojsk. Ostali, katere bi lahko smatrali za mornarje in izkušence v plovi, so bili zbrani od vseh vetrov in različnih sposobnosti. Največ je bilo domačinov iz Palosa, Moguerja, Huelva, Puerta Santa Maria in iz Biscalle, nemalo jih je bilo iz notranjih španskih pokrajin, seveda pa ni manjkalo tudi nekaj Italijanov in Portugalcev. Na splošno rečeno, je bila to pisana družina, ki ni poznala svojega poglavarja niti je on ni poznal. Da, to je bila okolnost, važna in polna nevarnosti, kajti rojaki in tovariši Martina Alonsa Pinzona so se zvesto tiščali okrog svojega poglavarja in so bili pripravljeni, da po običaju morskimi razbojnikov vzdrže svoj prav proti vsakomur in proti vsem.

6. septembra je Kolumb odplul iz Gomere in naravnal smer vožnje proti zahodu, držeč se 28. vzporednika, katerega se je držal vztrajno. Noben razlog ga ni mogel premakniti, da bi jo udaril po najkrajši poti, ki je ni poznal in katera bi ga gotovo mogla zavesti, kajti ni mogoče verjeti, da bi slepo zaupal in se zanašal na plovno parto, ki jo je nosil s seboj in na kateri so bili Kanarski otoki zarisani mnogo zahodnejše od namišljenih azijskih otokov. In da je sledil tej poti, ga je k temu sililo več razlogov. Prvi je bil ta, da so takrat na splošno verovali, da se »dobije zlato in dišave le v tropskih krajih. Pogodba s Portugalci, katero je kastilska kraljica skušala spoštovati vsaj po črki, je prepovedovala španskim ladjam pluti južneje od Kanarskih otokov. Zato je bil prisiljen, da se je držal robovja prepovedanega predela, ki je ležal južneje in zato tja ni smel kreniti. Vzrok za nespornost, ki jo je izbruhnila med njim in Pinzonom, je treba iskati prav v politični odgovornosti Kolumba, s katero pa se nekdanji paloški morski razbojnik ni hotel sprijazniti.

HENRIK SIENKIEWICZ
ROMAN V SLIKAH

RISAL JOŽE BERANEK

BUO VADIS?

PRIPREDIL EDV. TRAVEN

397

Sicer tako ponižni, vedno sklonjeni ribič je zdaj šel med vojaki zdravnan, višji od njih, samozavesten kakor vladar. Ljudje so se začudeni ustavljali in se spraševali, kdo je ta, ki gre mimo, spoznavalci pa so jim odgovarjali:

»Tako umira pravični, ki je poznal Kristusa in oznanjal ljubezen na svetlu.«

Peter pa je premišljal. Zdaj pa zdaj povzdignil oči in govoril:

»Gospod, zapovedal si mi, naj v njem postavim tvoj prestol in sem ga postavil. To mesto je zdaj tvoje, jaz pa grem k Tebi, ker sem močno truden.«

398.

Spotoma se je sprevedu pridružila taka množica ljudi, da so se vojaki bali kakega nereda. Toda vse je bilo tiho in mirno. Ko so prispeli na Vatikanski grič, so vojaki začeli kopati jamo, drugi so pripravili križ, žeblje in kladi, množica pa je vsa tiha in zbrana pokleknila.

EIAR — Radio Ljubljana

Sreda, 26. maja: 7.30 Operetna glasba — 8 Napoved časa, poročila v italijanščini — 12.20 Plošče — 12.30 Poročila v slovenščini — 12.45 Lahka glasba — 13 Napoved časa, poročila v italijanščini — 13.10 Poročilo vrhovnega poveljstva Oboroženih sil v slovenščini — 13.12 Orkester vodi dirigent Gallino — 14 Poročila v italijanščini — 14.10 Orkester vodi dirigent Rizza — 14.40 Pisana glasba — 15 Poročila v slovenščini — 17 Napoved časa, poročila v italijanščini — 17.15 Koncert violinista Karla Rupla, pri klavirju L. M. Škerjanc — 17.40 Komorna glasba — 19 Govorimo italijansko, poučuje prof. dr. Stanko Leben — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Politični komentar v slovenščini — 20 Napoved časa, poročila v italijanščini — 20.20 Pisana glasba — 20.40 Weber: Oberon; v odmorih predavanje v slovenščini, zanimivosti v slovenščini, po končani operi poročila v italijanščini.

Kratke za robom

Prodajo čokolade namerava omejiti Švica spričo pomanjkanja kakaoa in sladkorja. Posebne švicarske tvornice pa skušajo čokolado nadomestiti s sladkarijami, pri katerih uporabljajo sadje, mandlje, nadomestek za kakao ter moko iz kosta in soje. Teh stvari v zadostnih količinah dobiva Turčija iz balkanskih dežel. Do leta 1941 je Švica uvažala velike količine kakaoa iz Zahodne Afrike preko New Yorka, Vladivostoka, Rusije in Nemčije, odkar pa sta Nemčija in Rusija v vojni, je ta pot zaprta.

Slovito kazino v Nici nameravajo podreti. Stala je pol stoletja in mnogo je ljudi, ki so v njenih dvoranah in na njenih zelenih preprogah zapravili vse svoje premoženje.

Zaradi varčevanja z bencinom in kavčukom je predsednik mehiške republike Avila Camacho izdal pred nedavnim odlok, po katerem v Mehiki odslej vsak teden en dan ne bodo smeli voziti avtomobili.